

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ АПК

Шутилева А. В. студентка гр. УС-11, ФММ
Національний технічний університет України
“Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського”
nastia.shutileva@gmail.com
Скоробогатова Н.Є., к.е.н., доцент
Національний технічний університет України
“Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського”

Аграрний сектор є пріоритетним для економіки України, оскільки має великий потенціал завдяки сприятливим кліматичним умовам, якісним земельним ресурсам і вигідному географічному розташуванню. Проте стан розвитку даного сектору залишається складним через переважаюче рослинництво, зменшення поголів'я худоби та недостатню прибутковість. Крім того, існують проблеми через високе безробіття на селі, низький рівень доходів і міграцією сільського населення. Для вирішення зазначених проблемних питань необхідним є залучення додаткових інвестицій, що сприятимуть сталому розвитку даного сектору економіки. У свою чергу, це потребує підвищення рівня інвестиційної привабливості аграрного сектору, покращення рівня конкурентоспроможності та якості продукції, а також створення сприятливих умов для розвитку аграрної освіти та збільшення добробуту сільських мешканців.

Поняття «інвестиційна привабливість» виникло в наукових дослідженнях середини ХХ століття, зокрема, Джон Мейнард Кейнс у праці «Загальна теорія зайнятості, процента і грошей» підкреслював важливість інвестицій для економічного розвитку. Аналіз опрацьованих наукових джерел дозволив визначити основні етапи розвитку поняття «інвестиційна привабливість», а саме:

- середина ХХ століття – початок формування концепції інвестиційної привабливості в загальних економічних теоріях, дослідження впливу інвестицій на економіку;
- 1998 рік – в Україні термін «інвестиційна привабливість підприємства» був офіційно закріплений у наказі Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств, що визначило методику оцінки цього показника;
- сучасний період – новітні дослідження в сферах фінансів та економіки уточнюють поняття, враховуючи різні фактори, що на нього впливають, зокрема фінансовий стан підприємства, його платоспроможність та зовнішнє середовище [1-3].

Слід відзначити, що науковці приділяють значну увагу дослідженню сутності поняття «інвестиційна привабливість» у своїх працях (табл. 1).

Таблиця 1 – Наукові підходи до визначення поняття «інвестиційна привабливість»

Автор	Визначення
Гончаров В.М. [3]	Інвестиційна привабливість – модель кількісних та якісних показників, які характеризують не тільки фінансово-економічний стан підприємства, а й рівень маркетингового, кадрового, інфраструктурного, правового забезпечення та ефективність використання сучасних інформаційних технологій для налагодження контактів з інвесторами.
Аранчій Д.С. [4]	Інвестиційна привабливість – система різноманітних об'єктивних ознак, засобів, можливостей, що зумовлюють у своїй сукупності потенційний платоспроможний попит на інвестиції у певній країні, регіоні, галузі, на підприємстві.
Рудніченко Є.М. [5]	Інвестиційна привабливість – сукупність об'єктивних ознак, властивостей, засобів, що зумовлюють потенційний платоспроможний попит на інвестиції.

Крихівська Н.О., Чернишова Г.М. [6]	Інвестиційна привабливість – сукупність умов функціонування економіки, які б могли зацікавити інвестора щодо подальшого вкладення ресурсів.
Євтушенко С.О. [7]	Інвестиційна привабливість підприємства – це сукупність характеристик його виробничої, комерційної, фінансової і управлінської діяльності та особливостей інвестиційного клімату, що свідчать про доцільність здійснення інвестицій в нього.
Гайдуцький А.П. [8]	Інвестиційна привабливість – порівняльна оцінка з конкурентами за низкою характеристик (ресурсною, збутовою, інфраструктурною, регуляторною, економічною) по кожному з напрямів інвестиційної привабливості для її кількісного виміру та оцінки.
Колесник Я.О., Скоробогатова Н.Є. [9]	Інвестиційна привабливість – це економічна категорія, яка поєднує в собі аналіз таких характеристик як природно-ресурсний потенціал, рівень економічного розвитку країни, політична стабільність, освітній та науковий потенціал, географічне положення, господарський розвиток країни тощо, при здійсненні якого інвестор може оцінити доцільність вкладання в дану країну інвестицій та наявність можливостей для подальшої діяльності.

Складено на основі [3-9]

Таким чином, різноманітність визначень поняття «інвестиційна привабливість» (табл. 1) свідчить про багатогранність підходів до його трактування та актуальність подальших досліджень і дискусій. Досліджуючи сутність даного поняття, Гончаров В.М. [3] не розглядає макроекономічний рівень, але аналізує широкий спектр факторів. Водночас Аранчій Д.С. [4] охоплює різні рівні (країна, регіон, підприємство), проте його критерії оцінки недостатньо чіткі. Євтушенко С.О. [7] зосереджується на фінансових показниках підприємства, проте не враховує вплив загальноекономічного середовища. Рудніченко Є.М. [5] пропонує узагальнене визначення, орієнтоване на інвестиційний попит, однак не виділяє конкретні фактори привабливості. Натомість Крихівська Н.О. та Чернишова Г.М. [6] роблять акцент на економічних умовах, що стимулюють інвесторів, не враховуючи особливості самих об'єктів інвестування. У роботі [9] науковці використовують комплексний підхід, наголошуючи на ролі інвестора, але обмежуються макrorівнем. Гайдуцький А.П. [8] зосереджується на порівнянні з конкурентами, не враховуючи інтегральні характеристики.

Отже, проведене дослідження щодо визначення сутності поняття «інвестиційна привабливість» дозволяє дійти висновку, що інвестиційну привабливість доцільно розглядати як інтегральну характеристику об'єкта інвестування (країни, регіону, галузі чи підприємства), що визначається сукупністю економічних, фінансових, соціальних, правових факторів та рівнем розвитку інфраструктури, які формують сприятливі умови для залучення та ефективного використання інвестицій. Вона формується під впливом різних факторів, а саме: конкурентних переваг, рівня розвитку ринкових інститутів, стабільності регуляторного середовища, фінансової стійкості та потенціалу зростання, що загалом забезпечує зацікавленість інвесторів та їхню готовність вкладати капітал в об'єкт.

Аналіз інвестиційної привабливості на різних рівнях допомагає визначити ключові переваги та проблеми, що впливають на рішення інвесторів. З огляду на значення агропромислового комплексу (АПК) в економіці України, подальше дослідження зосереджено саме на ньому. АПК доцільно розглядати на мезоекономічному рівні, адже він охоплює окремі галузі економіки та може аналізуватись у межах регіонів або країни загалом. АПК є стратегічним сектором, що забезпечує продовольчу безпеку, значні валютні надходження через експорт та соціально-економічний розвиток сільських територій. Він займає вагомий частку у ВВП та забезпечує робочі місця для значної частини населення. Через складність структури та інтеграцію різних галузей економіки визначення поняття «агропромисловий комплекс» залишається дискусійним. У науковій літературі та практиці існують різні трактування цього терміну, що зумовлено відмінними підходами до аналізу його структури, функцій та значення в економіці. Аналіз трактувань поняття «агропромисловий комплекс» демонструє різноманітність підходів науковців. Дергалюк М. О.

визначає АПК складну інтегровану соціально-економічну систему взаємопов'язаних галузей з приводу виробництва, розподілу, обміну та споживання сільськогосподарської продукції, яким притаманні специфічні (певні) функціональні ознаки, що здійснюють відтворення виробничих сил і виробничих відносин [10, с. 36]. Інші підходи, до яких схиляються науковці, можуть не враховувати соціально-економічний аспект, не вказувати мету АПК або ж не деталізувати взаємозв'язки в системі. Саме тому, дане визначення вважаємо найбільш комплексним, оскільки воно охоплює не лише економічні, а й соціальні та функціональні аспекти, що є важливими для оцінки інвестиційної привабливості галузі.

Узагальнюючи результати проведеного дослідження, можна визначити інвестиційну привабливість АПК як інтегральну характеристику цієї соціально-економічної системи, що визначається сукупністю економічних, фінансових, соціальних, правових та інфраструктурних факторів, які формують сприятливі умови для залучення та ефективного використання інвестицій. Вона формується під впливом таких аспектів, як конкурентні переваги, розвиток ринкових інститутів, стабільність регуляторного середовища, фінансова стійкість та потенціал зростання. При цьому ключову роль також відіграють ефективність використання ресурсів, рівень технологічного розвитку, інноваційність у виробничих процесах і взаємодія всіх складових АПК: виробництва, розподілу, обміну та споживання сільськогосподарської продукції. Отже, інвестиційна привабливість агропромислового комплексу відображає рівень зацікавленості інвесторів у вкладенні капіталу в цю галузь, а також її здатність до стабільного розвитку та відтворення виробничих сил і виробничих відносин.

Література:

1. Китайчук Т. Інвестиційна привабливість: теоретичний аналіз та впливові фактори. Економіка та суспільство. 2023. № 54. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-65>(дата звернення: 23.03.2025).
2. Про затвердження Методики інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій : Наказ Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та орг. від 23.02.1998 № 22. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0214-98#Text>(дата звернення: 23.03.2025).
3. Гончаров В., Білоусова М. Інвестиційна привабливість підприємства: сутність та фактори впливу. Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Економічні науки. 2012. Т. 3, № 4. С. 31–35.
4. Аранчій Д. С. Інвестиційна привабливість підприємств: сутність, фактори впливу та оцінка існуючих методик аналізу. Проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління підприємницькою діяльністю. матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Полтава, 26 жовт. 2017 р.). м. Полтава, 2017. С. 144–147.
5. Рудніченко Є., Рясних Є., Гавловська Н. Інвестиційний менеджмент : навч. посіб. Хмельницький : ХНУ, 2010. 415 с.
6. Крихівська Н. О., Чернишова Г. М. Інвестиційна привабливість України: основні проблеми та шляхи їх вирішення. Економіка і суспільство. 2017. Випуск 9. С. 260–264.
7. Євтушенко С.О. Організаційно-економічні фактори підвищення інвестиційної привабливості промислових підприємств: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.06.02 «Підприємництво, менеджмент і маркетинг». Харків, 2001. 20 с.
8. Гайдуцький А. П. Оцінка інвестиційної привабливості економіки. Економіка та інноваційний розвиток національного господарства. Матеріали Всеукраїнський науково-виробничий журнал (м. Хмельницький, 5 трав. 2013 р.). м. Хмельницький, 2013. С. 119–128.
9. Колесник Я. О., Скоробогатова Н.Є. Проблеми визначення інвестиційної привабливості та інвестиційного клімату в Україні. Економічний вісник НТУУ «КПІ» : збірник наукових праць. – 2012. – № 9. – С. 96–101. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/2947>
10. Дергалюк М. О. Підходи щодо визначення сутності поняття «агропромисловий комплекс». Економіка та держава. 2018. № 5. С. 34–37.